

РЕШЕНИЕ

29.04.2020

с. Верхний Услон

КАРАР

№ 57-655

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Советы Регламентына үзгәрешләр керту турында

Югары әзерлек, гадәттән тыш хәл, чикләү чарапары (карантин), гадәттән тыш һәм хәрби хәл чорларында жирле үзидарә вәкиллекле органының - Югары Ослан муниципаль районы Советының дайими эшләвен тәэмин итү максатларында, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131 - ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлendәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законына таянып,

Югары Ослан муниципаль районы
Советы
карап итте:

1.1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Советының 2016 елның 14 мартандагы 9-78 номерлы карапы белән расланган Регламентына (алга таба-Регламент), тубәндәге эчтәлектәге 15¹ бүлек белән тулышандырып, үзгәрешләр кертергә:

«15¹ бүлек. Югары Ослан муниципаль районы Советының гадәттән тыш хәл режимы, чикләү чарапары (карантин), гадәттән тыш яки хәрби хәл режимы чорында эш үзенчәлекләре

Статья 79¹

1. Татарстан Республикасы территориясендә гадәттән тыш хәл режимы, чикләү чарапары (карантин), гадәттән тыш яки хәрби хәл кертелгән чорда район Башлыгы тарафыннан район Советы эшенең аерым тәртибе билгеләнә (алга таба – эшнең аерым тәртибе).

2. Әлеге Регламентның район Советы, район Советының дайими комиссияләре утырышлары, тавыш бири һәм аларда караплар кабул итү өлешендә әлеге Регламентның аерым тәртибен билгеләгәндә әлеге бүлектә билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып кулланыла.

3. Район Советы утырыши, район Советының дайими комиссияләре утырышлары мәгълүмати-телекоммуникацион элемтә чөлтәрләрен кулланып, видеоконференцэлемтә рәвешендә (алга таба – район Советы утырыши, дистанцион формада район Советының дайими комиссияләре) үткәрелергә мөмкин.

Статья 79²

1. Район Советының даими комиссиясе утырышын дистанцион рәвештә уздыру турында каар район Советы рәисенең мәжбүри хәбәре белән даими комиссия рәисе тарафыннан кабул ителә.

2. Әлеге комиссия әгъзалары булмаган затларның дистанцион рәвештә район Советының даими комиссиясе утырышында катнашуы район Советының даими комиссиясе рәисе каары буенча гамәлгә ашырыла.

3. Район Советының даими комиссиясе каарлары дистанцион рәвештә ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавыш бирү, сорауларга язылу утырышта катнашучы район Советының даими комиссиясе әгъзаларын сораштыру (кулны күтәрү) юлы белән үткәрелә.

Статья 79³

1. Район Советы утырышында катнашу мөмкинлеге район Башкарма комитеты житәкчесе, район прокуроры тарафыннан мәжбүри тәртиптә тәэммин ителә.

2. Район Советы утырышын дистанцион рәвештә уздыру турындагы мәгълүмат аны үткәрү алдыннан бер көннән дә соңга калмыйча район Советы депутатларына жибәрелә һәм Югары Ослан муниципаль районының «Интернет» чөлтәрендәге рәсми сайтында урнаштырыла.

3. Район Советы утырышында каарлар дистанцион рәвештә ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавыш бирү, сорауларга язылу, чыгышка язылу утырышта катнашучы депутатлардан сораштыру (кулны күтәрү) юлы белән башкарыла.

4. Район Советы утырышын дистанцион формада Югары Ослан муниципаль районының «Интернет» чөлтәрендәге рәсми сайтында һәм кирәк булган очракта, шулай ук «Интернет» чөлтәрендәге башка мәгълүмати ресурсларда трансляцияләү мөмкин.

5. Чакырылган затлар, элемтәнең мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрләрен кулланып, дистанцион рәвештә район Советы утырышында катнаша.

Статья 79⁴

1. Район Советы утырыши, район Советының даими комиссиясе утырыши дистанцион формада үткәрелгәндә, утырыш беркетмәсе рәсмиләштерелә, утырышта рәислек итүче тарафыннан имзалана.

2. Район Советы утырыши беркетмәсенә, районның даими комиссиясенә дистанцион формада утырышны үткәргәндә, утырышның башлану һәм тәмамлану вакыты, үткәргәндә кулланыла торган программа чаралары турында белешмәләр, шулай ук әлеге Регламентта каралган башка белешмәләр кертелә. Беркетмәгә утырышның аудио-видеоязмасы күшүмтә итеп бирелә.

3. Югары Ослан муниципаль районы Советы Регламенты текстын яңа редакциядә расларга (1 күшүмтә)

4. Әлеге каарны Татарстан Республикасының хокукий мәгълүмат рәсми порталында һәм Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырыла.

5. Әлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны Югары Ослан муниципаль районы Советының законлылық, хокук тәртибе һәм регламент буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Совет Рәисе
Югары Ослан муниципаль районы
Башлыгы

М.Г. Зиатдинов

Югары Ослан районы муниципаль районы Советының 2020 елның 29 апрелендәге 57-655 номерлы карарына

1 күшымта

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы
Советы Регламенты

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

Статья 1.

1. Элеге Регламент Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Советы (алга таба - район Советы) эшчәнлеген оештыру мәсьәләләрен җайга сала, район Советы утырышларын чакыру, өзөрләү һәм үткәру тәртибен билгели, аның утырышларында карала торган мәсьәләләр буенча каарлар тикшерү һәм кабул иту тәртибен билгели, дайми комиссияләр, депутат төркемнәре, район Советының башка органнарының формалашуын һәм вәкаләтлекләрен билгели, район Советы һәм аның депутатларының үз вәкаләтләрен тормышка ашыру белән бәйле башка мәсьәләләрне җайга сала.

2. Элеге Регламентны үтәү район Советы депутатлары өчен, муниципаль районның жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләре өчен, аның утырышларында катнашкан, депутатларның мөрәҗәгатьләрен һәм теләкләрен карап тикшерүдә катнашучы район Советы карауына сорауларын керткән башка шәхесләр өчен мәжбүри булып тора.

Статья 2

1. Район Советы эшчәнлеге мәсьәләләрне хәл итүнен һәм фикер алышуның күмәк һәм ирекле принципларына нигезләнә.

Статья 3

1. Район Советы эшчәнлегенең тәп formasы булып аның утырышларында район Советы компетенциясенә кагылышлы мәсьәләләрне хәл итү тора.

2. Район Советы утырышлары ачык һәм белдереп үткәрелә.

3. Район Советы ябык утырыш үткәру турында каар кабул итә ала.

Статья 4

1. Район Советы, аның дайми комиссияләре, район Советы депутатлары, район Советы рәисе -район Башлыгы һәм аның урынбасарының хокукий, оештыру, документаль, мәғълумати, материаль - техник эшчәнлекләрен тәэммин итүне Югары Ослан муниципаль районы Советы аппараты турында Кагыйдәнамәгә туры китереп район Советы Аппараты тормышка ашыра.

2 бүлек. Район Советы депутаты.

Статья 5

1. Район Совет депутаты вәкаләтләре аны жирлекнең сайлап куелган органы депутатлары арасыннан жирлек Башлыгы яки район Советы депутаты итеп сайлап күйган көннән башлана һәм яңа чакырылыш район Советы эшен башлаган көннән туктатыла.

2. Депутат үзенең эшчәнлеген федераль һәм республика кануннары, Югары Ослан муниципаль районы Уставы, Югары Ослан муниципаль районы Советының депутат статусы турында Кагыйдәнамәсенә туры китереп тормышка ашыра.

Статья 6

1. Депутат берләшмәләре «Россия Федерациясенә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 35.1 статьясы һәм «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 22.1 статьясы нигезендә төзелә.

Статья 7

1. Депутат оешмаларын теркәү өчен район Советы рәисенә - район Башлыгына тубәндәгे документларны җибәрәләр:

а) депутат оешмасы житәкчесенә депутат берләшмәсе оешу турында язмача белдерү хаты;

б) депутат оешмасының аның оешу максатын, рәсми исемен, исемлек составын, шулай ук депутат оешмасы исеменнән чыгыш ясаучы һәм район Советы һәм аның органнары утырышларында аны тәкъдим итүче вәкаләтле затлар турында оештыру жыелышы беркетмәсе;

в) район Советы депутатларының депутат оешмасына керү турында язмача гаризасы.

2. Теркәү узган барлық депутат оешмалары район Советының депутат оешмалары Реестрына кертелергә тиеш.

3. Бу статья белән туры китереп, регистрация узмаган депутат оешмалары, бу Регламент белән билгеләнгән депутат хокуклары белән файдаланмый.

Статья 8

1. Депутат оешмалары хокуклы:

а) Район Башлыгын – район Советы рәисен һәм район Башлыгы урынбасарын – район Советы рәисе урынбасарын сайлау өчен кандидатураларны алдан тикшерергә;

б) район Советында карап тикшерелгән мәсьәләләр буенча фикер алышу үткәрергә;

в) башка фракцияләр, депутат төркемнәре белән консультация һәм башка килешү чараплары үткәрергә;

г) район Советы депутатлары арасында үзенең программаларын, тәкъдимнәрен, мөрәжәгатьләрен һәм башка материалларны таратырга;

д) теләсә кайсы тикшерелә торган мәсьәлә буенча район Советы утырышында чыгыш ясарга;

е) үзенең вәкилләрен вакытлы депутат төркемнәренә, эшче төркемнәргә, шул исәптән килешү төркемнәренә кертергә;

ж) үзенең фракцияләр һәм депутат төркемнәре арасыннан район Советының теләсә кайсы урынына сайлану өчен кандидатуралар тәкъдим итергә;

з) канун белән тыелмаган теләсә кайсы эшчәнлекне тормышка ашырырга.

2. Уртак каарлар хәзерләү өчен, төрле фракцияләр һәм депутат төркемнәре вәкилләре тарафыннан берләштерелгән консультацияләр, кинәшмәләр, утырышлар ўткәрелә ала.

Статья 9

1. Депутат оешмалары үз-үзләрен тарату түрүнда каар кабул итә ала. Депутат оешмалары үз-үзләрен тарату түрүнда каар кабул иткән очракта, ул депутат оешмасы житәкчесе тарафыннан имзалана һәм 3 көн эчендә муниципаль район Башлыгына жибәрелә.

2. Район Советы депутаты язмача гариза нигезендә теләсә кайсы вакытта депутат оешмасы составыннан чыга ала. Оешманың житәкче (координацияләүче) органы район Башлыгына оешма составы үзгәрүе түрүнде состав үзгәргән вакыттан соң 5 көн эчендә хәбәр итергә тиеш.

3. Бу Регламент белән туры китереп теркәү узган депутат оешмасының вәкилләре саны район Советының 5тән әзрәк депутаты булса, мондый депутат оешмасы район Советы депутат оешмалары реестрыннан чыгарыла, бу турыда район Башлыгы – район Советы рәисе район Советының алдагы утырышында депутатларга хәбәр итә.

З бүлек. Район Башлыгын, район Башлыгы урынбасарын сайлау.

Статья 10

1. Район Башлыгы яңа сайланган район Советының беренче утырышында район Советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән район Советы вәкаләте вакытына сайланы. Район Башлыгы район Советы рәисе вазифаларын башкара.

2. Район Башлыгын сайлау район Советы депутатлары курсәткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән район составына кергән авылларның сайлап куелган органнары, район халкы, ижтимагый оешмалар, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә сайланы.

3. Район Башлыгы вазифасына сайлану өчен тәкъдим ителгән депутат үз кандидатурасын кире алырга хокуклы.

Статья 11

1. Үз кандидатурасын кире алу түрүнда хәбәр иткәннәрдән кала, район Башлыгы вазифасына сайлану өчен тәкъдим ителгән барлык кандидатуралар буенча фикер алышу уздрыла. Фикер алышу вакытында кандидатлар алда торган эшчәнлек программасы белән чыгыш ясый һәм депутатларның сорауларына җавап бирә.

Һәр депутат кандидат тәкъдим иткән программа турында үзенең фикерен әйтергә, тәкъдим ителгән кандидатура яклы яки аңа каршы агитация алып барырга хокуклы.

2. Үз кандидатурасын кире алу турында хәбәр иткәннәрдән кала, район Башлыгы вазифасына сайлану өчен тәкъдим ителгән кандидатуралар буенча фикер алышканнан соң, барлық кандидатлар яшерен тавыш бирү өчен бюллетеңгә кертелә. Һәр депутат бер кандидат өчен генә тавыш бирә ала.

3. Әгәр катнашкан район Советы депутатлары санының яртысыннан артығы аны сайлау өчен тавыш бирсә, кандидат район Башлыгы вазифасына сайланган булып санала.

4. Әгәр район Башлыгы вазифасына сайлану өчен икедән артық кандидат тәкъдим ителгән булса, һәм аларның берсе дә сайлану өчен тиешле тавыш жыя алмаса, күбрәк тавыш жыйган ике кандидат арасында икенче тур тавыш бирү үткәрелә.

5. Әгәр тавыш бирүнең икенче турында ике кандидатның берсе дә сайлану өчен тиешле тавыш жыя алмаса, район Башлыгын сайлау яңа кандидатларны тәкъдим итеп, кабат үткәрелә. Өстәвенә алдан тәкъдим ителгән кандидатларны тәкъдим иту рәхсәт ителә.

Статья 12

1. Сайланганнын соң район Башлыгы тубәндәгечә ант бирә:

“Югары Ослан муниципаль районы Башлыгының миңа йәкләнгән югары бурычларын үтәгендә Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, Югары Ослан муниципаль районы Уставын үтәргә, гражданнарның иминлеген тәэммин итү, кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен бөтен көчемне һәм белемемне күярга ант итәм”.

Статья 13

1. Район Башлыгының вәкаләтләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Югары Ослан муниципаль районы Уставы белән регламентлана.

2. Район Башлыгы - район Советы рәисенең - жәмәгать башлангычларында ярдәмчеләре булырга мөмкин.

Статья 14

1. Район Башлыгы тәкъдиме буенча район Советы тарафыннан депутатлар арасыннан район Башлыгы ярдәмчесе сайланы.

Район Башлыгы ярдәмчесе ачык тавыш бирү юлы белән сайланы.

2. Район Советы депутаты Район Башлыгы ярдәмчесе булып, аны сайлау өчен Район Советы депутатларының яртыдан артық өлеше тавыш биргән булса, сайланган дип санала.

3. Район Башлыгы ярдәмчесе район Башлыгы әмере белән билгеләнгән вазифаларны бүлү белән туры китергән функцияләрне, район Башлыгы йәкләмәләрен башкара. Ул вакытлыча булмаган очракта (авыру яки ялы сәбәпле) яки ул үз вазифаларын башкара алмаган очракта яки вакытыннан алда вәкаләтләре

тұктатылғанда, үзенең вәкаләтләрен дайми нигездә башкаручы район Башлығы ярдәмчесе район Советы рәисе - район Башлығы вазифаларын башкара.

4. Район Башлығы ярдәмчесе вәкаләтләре гамәлдәге канун һәм район Уставында каралған нигездә вакытыннан алда тұктатыла.

5. Район Башлығы ярдәмчесе статусы белән бәйле чикләуләр федераль канун белән билгеләнгән.

6. Район Башлығы ярдәмчесе район Башлығы инициативасы буенча кабул ителгән район Советы каары белән яки район Советы депутатлары арасыннан өчтән бер өлешиеннән ким булмаган тәркемнең таләбе буенча теләсә қайсы вакытта вазифасыннан чакыртып алына ала. Район Башлығы ярдәмчесен чакыртып алу түрында каар Район Советы депутатлары арасыннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

4 бүлек. Район Советының дайми комиссияләре

Статья 15

1. Район Советы компетенциясенә караган мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен район Башлығы һәм аның урынбасарыннан кала депутатлар арасыннан район Советы эшчәнлегенең тәп юнәлешләре буенча дайми комиссияләр, шулай ук вакытлы комиссияләр барлыкка килә.

2. Муниципаль программалар, район Советы каарлары проектларын әзерләү өчен, район белән идарә итүгә караган әһәмиятле булган мәсьәләләрне тикшерү өчен, район Советы каршында аның каары буенча депутатлар, район Башкарма комитеты вәкилләре, ижтимагый оешмалар, организацияләр һәм предприятиеләр, белгечләр, эксперtlар һәм район халкы составында эшче, эксперт һәм башка кинәшләшү тәркемнәре оеша ала.

Статья 16

1. Район Советының дайми комиссияләре үзләренең компетенцияләренә караган мәсьәләләр буенча:

1) район Советы каарлары проектлары буенча бәяләмә әзерлиләр;

2) район үсеше планнары һәм программалары проектларын, район бюджетын эшләүдә катнашалар, алар буенча үзләренең күрсәтмәләрен һәм тәкъдимнәрен көртәләр;

3) район Советы, район Башлығы – район Советы рәисе күшүү буенча, яки үз инициативасы буенча комиссия эшчәнлеге өлкәсенә кагылышлы сораштыру әзерлиләр, алар буенча район Советы хокук актлары проектлары әзерлиләр;

4) үзләренең компетенцияләре қысаларында район Советы хокук актларының үтәлешиен тикшереп торалар, бу сораштырулар буенча тиешле органнарның һәм жирле үзидарә органнары дәүләт хезмәтендәге шәхесләрнең докладларын һәм хисапларын тыңлыйлар;

5) район Советы утырышларында карау өчен документларның проектларын әзерлиләр;

6) район Советына яки район Башлыгына – район Советы рәисенә халық тикшерүенә урын өчен әһәмиятле булган мәсьәләләрне тикшерүгә чыгару турында яки халық алдында тыңлаулар билгеләү турында тәкъдимнәр белән мөрәжәгать итәләр;

7) бу Регламент белән каралган тәртиптә район Советының чираттан тыш утырышларын чакыру турында тәкъдимнәр кертәләр;

8) район Уставы һәм әлеге Регламент белән каралган башка вәкаләтләрне тормышка ашыралар.

Статья 17

1. Район Советының дайми комиссияләре комиссия рәисе һәм вәкилләре составында район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан район Советы депутатларының күпчелек тавышы белән сайлана.

2. Яңа оешкан район Советының беренче утырышында билгеләнгән район Советы дайми комиссияләренең исәп составы район Советы депутатларыннан 7дән ким һәм 10нан артык булырга тиеш түгел.

3. Район Советының дайми комиссияләрен сайлаган вакытта тавыш бирү тулы состав буенча үткәрелә.

4. Район Советының дайми комиссияләре рәисләре альтернатив нигездә сайлана. Комиссия рәисе вазифасына кандидатуралар аның утырышларында алдан каралырга тиеш.

5. Район Советы депутаты район Советының икедән артык булмаган комиссиясендә әгъза була ала.

Статья 18

1. Район Советының дайми комиссияләре рәисләре:

1) комиссия эшчәнлеген оештыруны тормышка ашыралар;
2) комиссия утырыши көн тәртибен формалаштыра һәм чакырылган шәхесләрнең исемлеген төзиләр;

3) комиссия утырышларын алып барабарлар;

4) комиссияне район Советының башка комиссияләре белән, район Башлыгы-район Советы рәисе белән, район территориясендә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән, массакүләм мәгълумат чаралары белән бәйләнешләрдә тәкъдим итәләр;

5) комиссия беркетмәсен имзалыйлар;

6) әлеге Регламент белән каралган башка вәкаләтләрне тормышка ашыралар.

Статья 19

1. Район Советының дайми комиссияләре утырышлары, әгәр анда комиссия составының өчтән икесеннән ким булмаган өлеше катнашса, тулы хокуклы була.

2. Район Советының дайми комиссиясе карапы катнашучы комиссия әгъзаларының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Район Советының берничә берләштерелгән комиссияләре утырышлырын уздырганда, каарлар һәр комиссиянең катнашучы әгъзаларының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Статья 20

1. Район Советының дайми комиссияләре үзләренең эшчәнлегенә район җирле үзидарә органнары вәкилләрен, шул исәптән район Башкарма комитеты структур бүлекчәләрен, дәүләт органнарын, ижтимагый оешмаларны, эксперталарны, белгечләрне жәлеп итәргә хокуклы.

Статья 21

1. Район Советының дайми комиссияләре утырышларында аның составына көрмәгән кинәш хокукуы булган район Советы депутатлары катнаша ала.

Статья 22

1. Район Советы кирәк булганда вакытлы комиссияләр оештыра ала.
2. Күрсәтелгән комиссияләрнең бурыйчлары, вәкаләтләре һәм эшчәнлек вакытлары алар оешкан вакытта район Советы тарафыннан билгеләнә. Вакытлы комиссияләр комиссия рәисе һәм вәкилләре составында район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан район Советы депутатларының күпчелек тавышы белән оеша.

Статья 23

1. Төп мәсьәләне хәл итү өчен оешкан вакытлы комиссияләр үзләренең эшчәнлекләре нәтиҗәләре буенча район Советына доклад тәкъдим итәләр. Аерым фикерләре булган комиссия әгъзалары аны район Советы утырышында укып чыгарга хаклы. Вакытлы комиссияләрнең докладлары буенча район Советы каар кабул итә ала.

2. Вакытлы комиссияләр үзләренең эшчәнлекләрен аларга йөкләтелгән мәсьәләләрне башкарғаннан соң яки район Советы каары буенча вакытыннан алда туктата ала

5 бүлек. Район Советының эшләү тәртибе

Статья 24

1. Яңа сайланган район Советы беренче утырышина муниципаль район составына кергән барлык җирлекләрнең депутатларын сайлаганнан соң утыз көн эчендә жыела.

2. Район Башлыгын сайлаганчы район Советының сайлаулардан соң беренче утырышын район Советының яше буенча өлкәнрәк булган депутаты алыш бара.

Статья 25

1. Район Советының чираттагы утырыши кирәк булганда, ләкин кимендә өч айга бер тапкыр уздырыла.

Чираттан тыш утырышлар район Башлыгы яки район Советының билгеләнгән депутатларның кимендә өчтән бер өлеше санынча депутатлар төркеме инициативасы буенча чакырыла.

2. Эгәр район Советы утырышында сайлап куелган район Советы депутатларының 50 проценттан кимерәк булмаган саны катнашса, район Советы утырышы хокуклы санала.

3. Эгәр район Советы утырышында сайлап куелган район Советы депутатларының 50 проценттан кимерәге килсә, район Башлыгы әмеле белән утырыш жиде көннән дә артып китмәгән башка вакытка күчерелә.

4. Район Советы депутатлары һәм чакырылган шәхесләргә чираттагы утырышны үткәру вакыты һәм урыны турында, район Советы карауына кертеләчәк мәсьәләләр турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш турында – аны үткәрергә бер көн кала хәбәр ителә. Район Советы утырышын үткәру вакыты һәм урыны турында хәбәр массакуләм мәгълумат чараларында бастырып чыгарыла, яки Югары Ослан муниципаль районы рәсми сайтының Интернет чөлтәрендә урнаштырыла.

Статья 26

1. Район Советы утырышлары Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Югары Ослан муниципаль районы флаглары һәм герблары урнаштырылган Татарстан Республикасы, Югары Ослан муниципаль районы, Чехов урамы, 18 йорт адресы буенча район Советы бинасының актлар залында үткәрелә.

2. Утырышлар Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Дәүләт гимннарын башкару белән ачыла һәм ябыла.

3. Район Советының утырышлар залында район Башкарма комитеты, массакуләм мәгълумат чаралары вәкилләре өчен маҳсус бүләп бирелгән урыннар билгеләнә.

Статья 27

1. Район Советы утырышына килгән депутатларны теркәү район Советы утырыши ачылганчы бер сәгать алдан башлана.

2. Район Советы аппараты теркәүне оештыра, утырышка килгән депутатларның теркәлүе нәтижәләрен анализлый, һәм район Советына аның утырышында депутатларның ни сәбәпле булмауын хәбәр итә.

Статья 28

1. Район Башлыгын сайлаганнан соң Советның беренче һәм аннан соңғы утырышларын район Башлыгы - район Советы Рәисе, ә ул булмаган очракта-район Башлыгы урынбасары - район Советы Рәисе урынбасары алыш бара. Эгәр Югары Ослан муниципаль районы Советы утырышында район Башлыгы - район Советы Рәисе яки аның урынбасары булмаса, район Советы үзенең составыннан вакытлыча рәислек итүче депутатны сайлый.

2. Район Советы утырышына рәислек итүче:

- 1) утырышны ача һәм яба;
- 2) депутатларга утырышка чакырылганнарның составын хәбәр итә;
- 3) район Советы утырышын алыш бара, бу Регламентның һәм утырышның расланган эш тәртибе үтәлешен тәэммин итә;

- 4) жыелышның тұлыш хокуклы булуы өчен житәрлек катнашучылар санын контролъдә тота;
- 5) докладлар һәм чыгышлар өчен сүз бирә;
- 6) район Советы қаарлары проектларын, утырышта тикшерелгән мәсьәләләр буенча депутатларның тәкъдимнәрен тавышка күя, аларны тавышка кую тәртибен һәм тавыш бириү нәтижәләрен игълан итә;
- 7) аңа секретариаттан көргән депутатларның гаризалары, белешмәләре, тәкъдимнәре һәм күрсәтмәләрен игълан итә;
- 8) утырышлар залында тәртип тәэммин итә;
- 9) тикшерелә торған мәсьәләләр буенча якларның хезмәттәшлеген һәм қараашлары якынауына ярдәм итә;
- 10) чыгышлар вакытында тикшерелә торған мәсьәләләр буенча кирәк вакытта тиешле аңлатмалар биреп, төрле фикерләрне ачыклауны тәэммин итә, утырыш вакытында килеп чыккан фикер каршылықларын бетеру максатыннан һәм башка мәсьәләләрне чишү буенча консультацияләр үткәрә;
- 11) кирәк булганда депутатлар белән, дайими комиссияләр белән консультацияләр үткәрә, фикер каршылықларын бетеру максатыннан вакытлы комиссияләр эшен оештыра;
- 12) район Советы аппараты һәм сәркатибе эшен оештыра;
- 13) утырыш беркетмәләрен имзалый.

3. Рәислек итүче тикшерелә торған төп мәсьәлә буенча башка депутатларга бу Регламент белән билгеләнгән вакыттан артық чыгыш ясарға хокуклы түгел, депутатларның чыгышларын, әгәр алар бу Регламентка каршы килмәсә, бүлдерергә һәм аңлатма бирергә хаклы түгел.

Статья 29

1. Район Советы утырышын үткәргән вакытка сәркатип сайлана.
Сәркатип депутатлар арасыннан ачық тавыш жириү юлы белән сайлана;
Район Советы утырыши сәркатибе:
  - 1) утырыш беркетмәсен алыш баруны оештыра;
  - 2) сәркатипкә килгән язуларның вакытын күрсәтеп чыгыш ясаучыларны язып бара; утырышта рәислек итүчегә фикер алышуда чыгыш ясау өчен язылғаннар турында мәгълуматларны житкерә;
  - 3) депутатларның сорауларын, белешмәләрен, хәбәрләрен, гаризаларын, тәкъдимнәрен һәм башка материалларны терки, утырышта рәислек итүчегә, комиссия редакциясенә, башка район Советы органнына жибәрә;
  - 4) район Советы адресына гражданнар һәм оешмалардан килгән мөрәжәгатьләр белән эшне оештыра;
  - 5) утырышта депутатларга кирәк булған материалларны тиражлауны һәм таратуны оештыра;
  - 6) утырыш беркетмәсендә ачық, яшерен һәм исемләп тавыш бириү нәтижәләрен теркәп бара;
  - 7) утырыш барышында килеп чыккан сораулар буенча аңлатмалар бирә һәм депутатларга хәбәр итә;

8) утырыш беткөннөн соң утырыш беркетмәсендөр виза сала һәм рәислек итүчегә күл күярга бирә.

2. Район Советында тикшерелгән мәсьәләләр буенча депутатларның мөрәжәгатьләрен һәм фикерләрен тулырак исәпкә алу өчен, рәислек итүче һәм башка депутатларның тәкъдимнәре буенча проект каарының тулы текстын эшләү өчен утырышта редакция комиссиясе сайланы.

Статья 30

1. Район Советының чираттагы утырышының көн тәртибе һәм эшләү тәртибе, район Советының эш планнарын һәм каарарларын, шулай ук кергән тәкъдимнәрне исәпкә алыш, район Башлыгы - район Советы рәисе тарафыннан әзерләнә һәм район Советы карауына тапшырыла. Чираттагы утырышының көн тәртибенә сораулар керту инициативасына хокук район Уставы белән туры китереп, район Башлыгы - район Советы рәисенә, район Советы депутатларына, дайми комиссияләргә, район Башкарма комитеты житәкчесенә, хокук инициативасы булган башка субъектларга бирелә.

2. Район Советы утырышының көн тәртибе һәм эшләү тәртибе рәислек итүче тәкъдиме буенча район Советы утырышында тикшерелә һәм раслана.

3. Район Советы утырышының көн тәртибе һәм эшләү тәртибенә тәкъдимнәре һәм курсәтмәләре район Советы депутатлары тарафыннан язмача рәвештә утырышының сәркатибенә, яки аларның чыгышларында аңлатылып бирелә. Язмача рәвештә кергән тәкъдимнәр утырышта рәислек итүче тарафыннан алар кергән тәртиптә иғълан ителә.

4. Көн тәртибендәге мәсьәләләрне карау тәртибе, алдагы мәсьәләнәне карауга күчү яки хәл ителмәгән алдагы мәсьәләненә берсенә әйләнеп кайту, утырышта катнашкан депутатларның күпчелек тавышы белән тормышка ашырыла.

Статья 31

1. Район Советы утырыши 10.00 сәгатьтән 18.00. сәгатькә кадәр уздырыла.

2. Утырышта доклад ясау өчен вакыт 15-30 минут кысаларында, өстәмә докладлар өчен – 5 минут, докладлар һәм каарар проектлары буенча фикер алышуда катнашу өчен – 5 минут, кабат фикер алышуда катнашу өчен – 3 минут, утырышны алыш бару тәртибе буенча, тавыш бирү мотивлары буенча, сораулар, тәкъдимнәр, хәбәрләр һәм белешмәләр керту өчен чыгыш ясауга 1 минутка кадәр вакыт бирелә.

3. Катнашучы депутатларның күпчелеге ризалыгы белән яки тавыш бирүдән башка, депутатлар каршы килмәсә, рәислек итүче доклад, өстәмә доклад яки чыгышларның вакытын озынайтырга яки кыскартырга мөмкин.

Статья 32

1. Район Советы утырыши көн тәртибе мәсьәләләре буенча доклад һәм өстәмә докладтан соң, депутатларга докладчыга, өстәмә докладчыга сораулар бирү мөмкинлеге бирелә. Сораулар язма формада яки телдән бирелә. Район депутаты ечтән артык сорау бирә алмый.

2. Кирәк булса, утырышта катнашкан депутатларның күпчелек тавышы белән сорауларны туктату түрүнда һәм доклад яки район Советының карар проекты буенча фикер алышуларга күчү түрүнда карар кабул итә.

3. Депутат фикер алышуларда ике тапкыр гына чыгыш ясый ала. Әстәмә чыгыш ясау хокуку район Советы карары белән генә бирелә ала. Чыгыш ясау хокукун башка кешегә бирү рөхсәт ителми.

4. Фикер алышуларны туктату утырышта катнашкан депутатларның күпчелек тавышы белән ачык тавыш бирү юлы белән район Советы карары буенча башкарыла. Фикер алышуларны туктату түрүнда мәсьәләне куйганда, рәислек итүче депутатларны чыгыш ясарга язылучылар саны белән һәм аларның кайсысы чыгыш ясау түрүнда сораганын ачыклау белән таныштыра. Әгәр депутатка фикер алышулар туктатылу сәбәпле чыгыш ясарга мөмкинлек бирелмәсә, ул үзенең чыгышы текстын сәркатипкә район Советы утырыши беркетмәсенә теркәү өчен бирә ала. Фикер алышулар тәмамланганнан соң доклад һәм әстәмә доклад ясаучы йомгаклап 5 минут чыгыш ясарга хокуклы.

Статья 33

1. Район Советы депутаты, утырышта катнашучы башка шәхес рәислек итүче аңа сүз биргәннән соң чыгыш ясый.

2. Чыгыш ясау өчен сүз гаризалар килү тәртибе буенча бирелә. Рәислек итүчегә утырышны алыш бару тәртибе буенча кисәтүләрне белдерү өчен, шулай ук тавышка куйган формулировкаларны ачыклау өчен сүз чираттан тыш бирелә. Тавыш бирү мотивлары буенча, мәгълумат өчен, аңлатма бирү һәм башка процедура сораулары буенча чыгыш ясау өчен рәислек итүче тарафыннан искәрмә ясалырга мөмкин.

3. Район Советы тикшерелә торган мәсьәлә буенча чыгыш ясауларның чиратын үзгәртергә хаклы.

4. Алдан язылмыйча чиратсыз чыгыш ясау хокукуна район Башлыгы-район Советы рәисе, район Башкарма комитеты рәисе, утырышта рәислек итүче ия.

Статья 34

1. Район Советы утырышында район Советы депутаты, аның буенча сүз алган көн тәртибе мәсьәләсeneң асылы буенча чыгыш ясарга бурыйчлы. Район Советы депутатларының чыгышларына аңлатма бирергә, чыгыш ясаучыларга тасвиrlама бирергә беркем дә хаклы түгел.

2. Район Советы утырышында чыгыш ясаучы тупас һәм корректлы булмаган әйтелмәләргә һәм гамәлләргә юл куймаска, законсыз һәм мәжбүри гамәлләргә өндәргә тиеш түгел. Бу таләпләрне бозган очракта рәислек итүче мондый әйтемнәр, өндәуләрнең һәм гамәлләрнең ярамауы түрүнда рәсми рәвештә кисәтү ясый.

3. Кабат бу таләпләрне бозган очракта рәислек итүче депутатның чыгышын туктата. Әлеге депутатка шулай ук утырышта катнашкан депутатларның күпчелек тавышы белән район Советы карары буенча утырыш буе сүз бирелми.

4. Әгәр чыгыш ясаучы тикшерелә торган темадан читләшсә, рәислек итүче аңы тикшерелә торган темага якын торырга чакыра.

Статья 35

1. Утырышта катнашучы һәм район Советы депутаты булмаган шәхес тәртип бозган очракта, рәислек итүче әмере буенча утырышлар залыннан чыгарыла.

Статья 36

1. Район Советының һәрбер утырышында беркетмә алып барыла. Техник мөмкинлекләр булган очракта, фонограмма һәм стенограмма алып барыла.

2. Утырыш беркетмәсендә күрсәтелә:

1) район Советы утырышының датасы һәм үткәру урыны һәм тәртип номеры;

2) депутатларның билгеләнгән саны, аларның фамилияләрен, исемнәрен, әтисенең исемен күрсәтеп утырышта катнашучы депутатларның саны;

3) рәилек итүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, вазифасы;

4) район Советы утырышның көн тәртибендәге мәсьәләләр, доклад һәм өстәмә доклад ясаучыларның һәм район Советы карауына куелган һәр мәсьәлә буенча барлық чыгыш ясаучыларның фамилияләре, инициаллары, вазифалары;

5) тавыш бирү өчен барлық тәкъдимнәрнең формулировкасы һәм “әйе”, “каршы” яки тыелып калган дип тавыш биргән барлық депутатларның санын күрсәтеп тавыш биругләрнең нәтижәләре, ә тавыш бирүне исемнәрен әйтеп үткәргендә – шулай ук депутатларның фамилияләре һәм инициаллары.

3. Беркетмәгә карар проектлары һәм бергә материаллар, текстлар яки чыгышларның хикәяләүләре һәм утырыш барышында депутатлар һәм чыгыш ясаучылар тарафыннан сәркатипкә бирелгән башка материаллар, район Советы кабул иткән актларның тулы текстлары теркәлә.

4. Район Советы утырыши беркетмәсе район Советы утырыши тәмамланғаннан соң биш көн эчендә рәсмиләштерелә, сәркатип тарафыннан виза салына һәм район Башлыгы - район Советы рәисе тарафыннан имзалана.

5. Беркетмә ике нөсхәдә рәсмиләштерелә. Беренчесе билгеләнгән тәртиптә архивка тапшырыла. Беркетмәнен икенче нөсхәсе район Советы Аппаратында саклана һәм район Советы депутатлары һәм район халкының үтенече буенча танышу өчен бирелә.

6 бүлек. Тавыш бирү һәм каарлар кабул иту тәртибе

Статья 37

1. Район Советы каарлары қагыйдә буларак, ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

2. Канун белән, район Уставы белән һәм әлеге Регламент белән билгеләнгән очракларда, шулай ук район Советы каары буенча яшерен тавыш бирү үткәрелә.

3. Район Советы каары белән аерым мәсьәләләр буенча исемнәрен атап тавыш бирү үткәрелә ала.

Статья 38

1. Ачык тавыш бирү үткәрелгәндә тавышларны утырышның сәркатибе саный.

2. Тавыш бирү башланып алдыннан рәислек итүче тавышка куелучы тәкъдимнәр саны турында хәбәр итә, аларның формулоровкасын һәм тавышка нинди тәртиптә куелуын ачыклый, карар ничә тавыш белән кабул ителергә тиеш икәнен искәртә.

3. Бер яки ике тәкъдим буенча тавыш биргәндә, һәр депутат бер тапкыр “әйе”, “каршы” яки тыелып калган дип тавыш бирегә хокуклы. Әлеге Регламент буенча аның өчен тиешле депутатлар санынча тавыш бирелгән булса, тәкъдим кабул ителгән булып санаала.

4. Әгәр тавыш бирүгә бер мәсьәлә буенча икедән артык тәкъдим кертелсә, һәр депутат үзенең тавышын тәкъдимнең һәрберсенә “әйе”, “каршы” дип бирә, шулай ук теләсә кайсы тәкъдим өчен (рейтинглы тавыш бирү) тавыш бирүдән тыелып калырга хокуклы. Иң күп тавыш жыйиган ике тәкъдим, әлеге маддәнен өченче өлемешендә караптан тәртиптә кабаттан тавышка куела. Әгәр бу очракта да тәкъдимнәрнән берсе дә бу Регламент буенча карар кабул иту өчен тиешле тавышны жыя алмаса, рәислек итүче тәкъдиме буенча яңа карар проектын эшләү өчен депутат килешу комиссиясе формалаша.

5. Тавыш бирү тәмамланғаннан соң утырышта рәислек итүче аның нәтижәләрен иғълан итә. Тавыш бирү нәтижәләре район Советы утырышының беркетмәсенә кертелә.

Статья 39

1. Яшерен тавыш бирүне үткәру һәм аның нәтижәләрен билгеләү өчен район Советы депутатлар арасыннан ачык тавыш бирү юлы белән санау комиссиясен сайлый. Санну комиссиясенә сайлау органнары составына яки сайлап куелган вазифага тәкъдим ителгән депутатлар керә алмый.

2. Санну комиссиясе үзенең составыннан комиссия рәисен һәм сәркатипне сайлап куя, шул турыда беркетмә төzelә.

3. Комиссия каарлары аның әгъзаларының күпчелек тавыш бирүе белән кабул ителә һәм комиссия рәисе һәм сәркатибе имзалаган беркетмә белән рәсмиләштерелә.

4. Яшерен тавыш бирү өчен бюллетеннәр санау комиссиясе контролълегендә ул билгеләгән формада һәм тиешле күләмдә әзерләнә. Бюллетеннәрдә тавыш бирү өчен кирәклө мәгълуматлар булырга тиеш. Сайлау бюллетеннәрендә карар проектлары буенча яки сайлап куелган вазифага бердәнбер кандидатура булганда “әйе” һәм “каршы” сүzlәре торырга тиеш.

5. Тавыш бирүне үткәру вакыты һәм урыны, аны үткәру тәртибе бу Регламент нигезендә санау комиссиясе тарафыннан билгеләнә, һәм комиссия рәисе тарафыннан иғълан ителә.

6. Тавыш бирүне үткәру өчен комиссия утырышта катнашкан һәр депутатка тавыш бирү өчен бер бюллетень бирә.

7. Бюллетенне тутыру бюллетендәге депутат каршы тавыш биргән кандидат фамилиясен, ә карар проекты буенча (карап варианты буенча) бюллетендә яки бер кандидатура белән - тәкъдим ителгән каарлар варианты яки кандидат фамилиясе янына “әйе” яки “каршы” сүzlәрен сыйзу юлы белән башкарыла. “Әйе” һәм “каршы”

сүзлөрен икесен дә, яки бөтен кандидатларның фамилияләрен сыйзу, шулай ук бюллетенне тутырмау тавыш бирүдән тыелган булып санала.

8. Тавыш бирү бюллетене тавыш бирү кабинасында тутырыла һәм тавыш бирү өчен печатьләп күйган урнага салына.

9. Санau комиссиясе тавыш бирү тәмамланғаннан соң урнаны ача, дөрес һәм дөрес булмаган бюллетеннәрнең санын билгели һәм тәкъдим өчен бирелгән каршы һәм каршы булмаган тавышларны санауны башкара. Тавышларны санаган вакытта район Советы депутатлары катнаша ала.

10. Билгеләнмәгән формадагы бюллетеньнәр, ә вазыйфай затны сайлаганда бер вазыйфага ике яки аннан күбрәк кандидатның фамилияләре калган бюллетеньнәр дөрес түгел дип санала.

11. Яшерен тавыш бирү нәтижәләре турында санау комиссиясе санау комиссиясенең барлық әгъзалары имзалаған һәм район Советы утырышында уқылган беркетмә төзи.

Статья 40

1. Исемнәрен атап тавыш бирү район Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән береннән ким булмаган саны таләбе буенча үткәрелә.

2. Исемнәрен атап тавыш бирүне үткәру өчен һәм аның нәтижәләрен билгеләү өчен район Советы депутатлар арасыннан ачык тавыш бирү юлы белән сайлау комиссиясен сайлый.

3. Район Советы утырышында яшерен дә һәм исемнәрен атап та тавыш бирү үткәрелгән очракта, район Советы аны оештыруны санау комиссиясенең бер составына тапшыра ала.

Исемнәрен атап тавыш бирү нәтижәләре беркетмәгә кертелү өчен сәркатипкә тапшырыла һәм район Советы утырышында игълан ителә, шулай ук массакүләм мәгълумат чараларында бастырылып чыгарыла, яки Интернет чөлтәрендә районның рәсми сайтында урнаштырыла.

Статья 41

1. Бер үк мәсьәлә буенча кабаттан тавыш бирү бу мәсьәлә буенча карап кабул итү өчен кирәк булган шундый ук күпчелек тавыш бирү юлы белән район Советы карапы буенча рөхсәт ителә. Тавышларны санау вакытында хата киткән булса, тавыш бирүгә куелган мәсьәләдә ачыклык булмаса, әлеге Регламентны бозган башка очраклар булса моның өчен жиirlек булып тора.

Статья 42

1. Процедура мәсьәләләре буенча караплар район Советы утырышында катнашкан депутатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә һәм утырыш беркетмәсендә чагыла.

2. Процедурага тубәндәге мәсьәләләр керә:

- 1) район Советы утырыши сәркатибен сайлау турында;
- 2) утырышның көн тәртибен раслау турында;
- 3) утырышның көн тәртибе проектына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында;

- 4) утырышның көн тәртибен яңа мәсьәлә белән тылышландыру турында;
- 5) утырышны берничә этапта үткәрү турында;
- 6) утырышта тәнәфес турында, утырышны күчерү һәм ябу турында;
- 7) чыгыш ясау өчен өстәмә вакыт бирелү турында;
- 8) утырышның көн тәртибе мәсьәләләре буенча чыгыш ясауларны күчерү яки туктату турында;
- 9) утырышның көн тәртибен мәсьәләләренә күчү (кайту) турында;
- 10) район Советының тиешле дайими комиссиясенә мәсьәләне карауны тапшыру;
- 11) фикер алышудан башка тавыш бирү;
- 12) хокук актлары проектларына төзәтмәләр кертүне кабул итү яки кире кагу;
- 13) ябық утырыш үткәрү турында;
- 14) утырышта рәислек итүченең функцияләрен тапшыру;
- 15) район Советы утырышында карала торган карап проектлары һәм башка мәсьәләләр буенча тиешле мәгълumatларны һәм нәтижәләрне бирү өчен утырышка шәхесләрне чакыру;
- 16) утырышта катнашучыларга бирелә торган мәгълumatларны, белешәләрне исәпкә алу турында;
- 17) тавыш бирүнә үткәрү тәртибен үзгәртү турында;
- 18) өстәмә теркәү уздыру турында;
- 19) тавышларны кабат санау турында;
- 20) район Советы утырышын үткәрү вакытын озынайту турында;
- 21) утырышка депутатның (депутатларның) мәрәҗәгатьләрендә булган сорауларга жавап бирү өчен дәүләт хезмәтендәге шәхесне чакыру турында;
- 22) район Башкарма комитетының үзенең эшчәnlеге турында чираттан тыш отчёт тапшыруы турында;
- 23) әлеге Регламент белән туры китереп район Советы утырышында катнашан депутатларның күпчелек тавыш бирүе белән кабул ителгән мәсьәләләр буенча башка сораулар.

7 бүлек. Район Советының хокук актлары

Статья 43

1. Район Советы, үзенең компетенциясе кысаларында, Федераль кануннар, Татарстан Республикасы кануннары һәм район Уставы белән билгеләнгән тәртиптә норматив һәм башка хокук актлары кабул итә.
  2. Район Советының норматив хокук актлары, шулай ук норматив булмаган хокук актлары каарлар формасында кабул ителә.
  3. Район Советы хокук актлары көн тәртибенә кертелгән мәсьәлә кысаларында кабул ителә.
  4. Район Советы хокук актларына район Башлыгы – район Советы рәисе, район Уставында билгеләнгән тәртиптә, аларны кабул иткәннән соң һәм халыкка житкерелгәч, өч көн эчендә кул куя.
- 8 бүлек. Район Советының муниципаль норматив хокук актларын кабул итү тәртибе

Статья 44

1. Муниципаль хокук актлары проектлары район Башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты житәкчесе, район Прокуроры, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук аларның карамагында булган мәсьәләләр буенча районның Контроль-хисап Палатасы, районның Финанс-бюджет Палатасы, районның жир һәм мәлкәт мәнәсәбәтләре Палатасы тарафыннан кертелә ала.

2. Район Советына муниципаль хокук акты проектын керткән вакытта булырга тиеш:

- 1) муниципаль хокук акты проектының тексты;
- 2) анлатма языы;
- 3) белешмә материаллар (булган очракта) (кертелгән мәсьәлә буенча мәгълумат, иллюстрация материалы, схемалар, таблицалар һ.б.);
- 4) финанс-икътисад нигезе (бу проектны тормышка ашыру матди чыгымнар таләп иткән очракта);
- 5) Контроль-хисап Палатасы нәтиҗәсе (карап проекты муниципаль финанс контроле предметы булган мәсьәләләргә кагылган очракта);
- 6) бюджет канунында карапланган документлар һәм материаллар (район бюджеты һәм район бюджеты үтәлеше турында карап проектлары буенча);
- 7) чагыштыру таблицасы (район Советы карапына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карап проектын керткән очракта);
- 8) әлеге мәсьәлә буенча докладчылар, чыгыш ясаучылар һәм чакырылғаннар исемлеге;
- 9) әлеге муниципаль хокук акты проектын кабул итү сәбәпле кабул итепергә, үзгәртепергә, көчен югалткан дип санарга яки тұктатылырга тиешле муниципаль хокук актлары исемлеге (кирәк булғанда).

3. Башкарма комитет житәкчесе, башка жирле үзидарә органнарының житәкчеләре тарафыннан кертелгән муниципаль хокук актларына Башкарма комитеттә, башка жирле үзидарә органнарына ярашлы итеп билгеләнгән тәртиптә виза салынырга тиеш. Бергә теркәлгән материалларда башкаручының, шулай ук проектны эшләүче бүлекчә житәкчесенең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, вазифасы һәм әш телефоны булырга тиеш.

4. Барлық муниципаль норматив хокук актлары проектлары коррупция факторларын ачыклар өчен экспертиза (коррупциягә каршы экспертиза) үтәргә тиеш.

5. Коррупциягә каршы экспертиза норматив хокук актларын һәм норматив хокук актлары проектларына Коррупциягә каршы экспертиза үткәру тәртибе белән туры китереп коррупциягә каршы экспертиза үткәру өчен җаваплы булган дәүләт хезмәтендәге шәхес тарафыннан үткәрелә.

6. Барлық муниципаль норматив хокук актлары проектлары норматив хокук актларын һәм норматив хокук актлары проектларына коррупциягә каршы экспертиза үткәрудә билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда коррупциягә каршы бәйсез экспертиза үткәру өчен Интернет чөлтәрендә районның рәсми сайтында урнаштырыла.

7. Барлық муниципаль норматив хокук актлары гамәлдәге кануннарга туры килүен өйрәнү өчен район прокуратурасына жибәрелә.

8. Жирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләу, үзгәрту һәм бетерүне, жирле бюджеттан тотылган чыгымнарны тормышка ашыруны күздә totkan район Советы карарлары проектлары район Советы карауына район Башкарма комитеты житәкчесе инициативасы буенча яки аның бәяләмәсе булганда кертелә ала. Күрсәтелгән бәяләмә район Советына муниципаль норматив хокук акты проектын район Башкарма комитетына тәкъдим иткәннән соң утыз көн эчендә тәкъдим ителә.

9. Муниципаль норматив хокук акты проекты һәм аңа беркетелгән материаллар язмача формада район Башлыгы – район Советы рәисе исеменә жибәрелә.

Статья 45

1. Килгән муниципаль норматив хокук акты проекты һәм аңа беркетелгән материаллар район Советы аппараты тарафыннан көркөн көнне теркәлә.

2. Район Башлыгы – район Советы рәисе муниципаль норматив хокук акты проектын һәм аңа беркетелгән материалларны теркәгәннән соң бер тәүлек эчендә тәкъдим ителгән мәсъәлә алар карамагында булган район Советының даими комиссиясенә жибәрә. Тиешле актның проекты башта коррупциягә каршы экспертиза үткәру өчен җаваплы булган дәүләт хезмәтендәге шәхескә жибәрелә, һәм шулай ук район прокуратурасына жибәрелә, уңай бәяләмә алғаннан соң аңа теркәлгән барлық материаллар белән бергә район Советының даими комиссиясенә жибәрелә.

3. Әгәр тапшырылган муниципаль норматив хокук акты әлеге Регламент таләпләренә туры килмәсә, яки бу Регламентның 45 статьясендә күрсәтелгән аның буенча кирәклө материаллар тапшырылмаган булса, мондый проект район Башлыгы-район Советы Рәисе тарафыннан инициаторга әлеге Регламент белән билгеләнгән таләпләр белән туры китереп үтәү өчен кире кайтарыла.

4. Муниципаль норматив хокук акты проекты буенча аны район Советы караганга кадәр район Уставында һәм район Советының норматив хокук актларында билгеләнгән тәртиптә халық алдында тыңлаулар билгеләнергә мөмкин.

Статья 46

1. Муниципаль норматив хокук акты проектын карау тәртибе, даими комиссиядә проект буенча бәяләмә өзөрләү әлеге Регламент нигезендә мәстәкайль рәвештә билгеләнә.

2. Проектлар өстендей әшләү өчен даими комиссия аның эшендә проектның инициаторы яки аның вәкиле катнашырга хокуклы булган эшче төркемнәр оештыра ала.

3. Альтернатив муниципаль норматив хокук акты проектлары даими комиссия тарафыннан тәп проект белән бер үк вакытта карала.

4. Даими комиссиядә муниципаль хокукый акт проекты буенча фикер алышу, проектны керткән хокук чыгару инициативасы субъекты вәкилен чакырып, ачыктан-ачык уза.

5. Аның эшендә катнашмаган комиссия әгъзасы даими комиссиягә каралырга тиешле үзенең тәкъдимнәрен һәм күрсәтмәләрен жибәрергә хаклы. Тәкъдимнәрне һәм күрсәтмәләрне карап чыгу нәтижәләре турында даими комиссия рәисе телдән район Советы утырышына шундый тәкъдимнәр һәм күрсәтмәләр жибәргән район Советы депутатларын таныштыра, шулай ук утырышта аны карарга әзер булуы турында хәбер итә.

Статья 47

1. Тикшерелə торган проект аның карамагында булган район Советы дайми комиссиясенә проектка төзəтмəлəр язма формада проектның аерым кагыйдəнамəлəренең редакциясен үзгəртеп, яки проектка конкрет сұzləр, пунктлар, əлеşlər, статьялар həm башка кагыйдəнамəлəр белəн əстəмəлəр кертер, яки проектның конкрет кагыйдəнамəлəрен тəшереп калдыру түрында тəкъдимнəр белəн хокукижат инициативасы субъектлары тарафыннан кертелə.

2. Проектка төзəтмəлəр район Советының дайми комиссиясе утырышында каралырга тиеш, утырышның вакыты түрында проектны тəкъдим иткən хокукижат инициативасы субъектлары, шулай ук карала торган проектка төзəтмəлəр керкən хокук чыгару инициативасы субъектларына хəбəр ителə. Төзəтмəлəр таблицасы курсəтелгən шəхес тарафыннан аны дайми комиссиядə караганга кадəр бер атнадан соңга калмыйча алдан ук жибəрелə.

3. Төзəтмəлəрне карап тикшергəн вакытта фикер алышу тавышы хокуки булган хокук чыгару инициативасы субъектлары, яки аларның вəкиллəре катнашырга хокуклы. Төзəтмəлəр керкən хокук чыгару инициативасы субъекты, яки аның вəкиле кертелгən төзəтмəлəренең редакциясен аларны тикшергəн вакытта дəлиллəргə həm ачыкларга, яки карап чыгудан тəшереп калдырырга хокуклы.

4. Тикшерү нəтиjələrə буенча дайми комиссия төзəтмəлəр белəн ризалаша ала həm аны муниципаль норматив хокук акты проекты текстына кертергə, яки кире кагырга тəкъдим итə ала.

5. Муниципаль хокук акты проекты дайми комиссиядə караганнан соң район Башлыгына – район Советы рəисенә район Советының якындагы утырышының кən тəртибенə керту əchen жибəрелə.

Статья 48

1. Гражданнарның хокук чыгару инициативасын тормышка ашыру тəртибендə кертелгən муниципаль хокук акты проекты район Советының ачык утырышында аны керкən кənnən соң əch ай эчендə hıchşiksez карап чыгарылырга тиеш.

2. Муниципаль хокук акты проектын керкən гражданнарның инициатив тərkeme вəkiленə (вəкиллərenə) алар керкən муниципаль хокук акты проектын карап тикшерү вакыты həm урыны түрында алдан ук хəбəр ителə, алар бу проектны тикшергəндə район Советы утырышында катнашырга həm үzlərenең карашларын аңлатып бирергə хокуклы.

3. Муниципаль хокук акты проектын тикшергəн вакытта гражданнарның инициатив тərkeme вəkiile (вəкиллəre) булмаса, проектны карап чыгу район Советының башка утырышина күчерелə. Муниципаль хокук акты проектын кабат тикшергəн вакытта гражданнарның инициатив тərkeme вəkiile (вəкиллəre) булмаса, тиешле проект район Советы тарафыннан əлеге шəхеслəр катнашыннан башка гына карала.

4. Муниципаль хокук акты проектын карап чыгу нəтиjələrə буенча кабул ителгəн дəлиллəngən карар язма формада гражданнарның инициатив тərkeme вəkiленə (вəкиллərenə) жиде кən эчендə житкерелə.

Статья 49

1. Район Советында хокук актлары проектларын карап чыгу канун белəн, район Уставы белəн, район Советы белən конкрет проектка жайлыштырылган башка нərcə билгелənməgən булса, беренче укылышта тормышка ашырыла.

2. Район Советының муниципаль хокук актлары проектлары түбəндəge эзлекле

тәртиптә кабул ителә:

- 1) проектны тикшерү;
- 2) проектны нигез итеп алу;
- 3) төзәтмәләр керту;
- 4) хокук актын тулысынча кабул итү.

Статья 50

1. Район Советы утырышында муниципаль хокук акты проектын карап чыгу хокук чыгару инициативасы субъектының, яки аның вәкиленең докладыннан башлана.

2. Докладчы шулай ук дайими комиссиядә проектны карап чыгу нәтижәләре турында, кергән тезәтмәләр турында, аларны карап чыгу йомгаклары һәм нәтижәләре турында хәбәр итә.

3. Докладтан соң район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты житәкчесе, экспертлар һәм фикер алышуда катнашуга чакырылган башка шәхесләренең тәкъдимнәре һәм күрсәтмәләре тыңланыла.

4. Рәислек итүче район Советы утырышында катнашучы район Советы депутатларының яки хокук чыгару инициативасы субъектының яки аларның вәкилләренең муниципаль хокук акты проектына төзәтмәләре барлыгын ачыклый. Әгәр төзәтмәләр булмаса, рәислек итүче муниципаль хокук акты проектын тулаем кабул итү турында мәсьәләне тавыш бирүгә күя. Әгәр муниципаль хокук акты проектына төзәтмәләр булса, рәислек итүче төзәтмәләрне кабул итү турында мәсьәләне тавыш бирүгә күя. Төзәтмәләренең авторы, дайими комиссиянең рәисе, шулай ук район Советы депутаты яки хокук чыгару инициативасының башка субъекты яки аның вәкиле каршы килсә, үзләренең позицияләрен чыгышларында дәлиллә ала.

Төзәтмәләрне (төзәтмәне) кабул итү турында карап катнашучы район Советы депутатлары арасыннан құпчелек тавыш белән кабул ителә. Әгәр тавыш биру нәтижәләре буенча мондый тәкъдим тиешле тавыш жыя алмаса, төзәтмә өстәмә тавыш бирдән башка кире кагылган булып санала.

5. Төзәтмәләр буенча тавыш биру тәмамлангач, рәислек итүче муниципаль хокук акты проектын тулаем кабул итү турында тәкъдимне тавышка күя. Район Советының муниципаль хокук акты проекты аның өчен район Советы депутатлары арасыннан құпчелек тавыш бирелсә, кабул ителгән булып санала.

6. Әгәр тавыш биру нәтижәләре буенча проектны тулаем кабул итү турындагы тәкъдим житәрлек тавыш жыя алмаса, бу проект дайими комиссиягә эшләп бетерү өчен кире кайтарыла, яки район Советы проектны кире кагу турында карап кабул итә ала. Проектны эшләп бетерү өчен кире кайтарганда, район Советы утырышында кабул ителгән төзәтмәләрне исәпкә алып район Советы әлеге проектка өстәмә төзәтмәләр керту сргын билгели.

7. Район Советы карапы буенча кирәк очракта утырышта катнашучы депутатлар арасыннан құпчелек тавыш биру юлы белән муниципаль хокук акты проектын тулаем кабул итү турында тавыш биру кичектерелә ала, ә проект эчке юридик каршылыкларны бетерү өчен, проект кагыйдәнамәләре һәм лингвистик таләпләренең дөрес бәйләнешен булдырыр өчен район Советы билгеләгән срокларда район Советының юридик бүлегенә жибәрелә.

8. Район Советы тарафыннан муниципаль хокук акты проектын тулаем кабул иткәннән соң аның текстына ниндидер үзгәрешләр, шул исәптән карапның мәгънәсен һәм эчтәлеген үзгәртә торган редакцияләүләр рәхсәт ителми.

Статья 51

1. Район Советы тарафыннан район бюджеты түрүнде карар проектын карау һәм раслау тәртибе, аның үтәлеше түрүнде отчёт район Советы норматив хокук акты белән билгеләнә.

9 бүлек. Район Уставы проектын карап тикшерү үзенчәлекләре, район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту түрүнде каарлар

Статья 52

1. Район Уставы проекты, Уставка үзгәрешләр керту түрүнде район Советы каары проекты район Советына район Башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты житәкчесе, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарың инициатив төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Район Уставы проектын, район Уставына үзгәрешләр керту түрүнде район Советы каары проектын карау район Советы утырышларында әлеге Регламент белән каралган тәртиптә икедән дә ким булмаган укылышта тормышка ашырыла.

3. Район Уставы проектын, район Уставына үзгәрешләр керту түрүнде район Советы каары проектын әзерләү өчен маҳсус комиссия төzelә ала. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт власте органнарының белгечләре, экспертлар чакырыла ала.

4. Район Уставы, район Уставына үзгәрешләр керту түрүнде карар район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икедән күбрәк тавыш белән кабул ителә.

Статья 53

1. Район Уставы проекты, Уставка үзгәрешләр керту түрүнде район Советы каары проекты район Советы аларны карап чыкканнан соң 30 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълумат чараларында рәсми рәвештә бастырылып чыгарга тиеш, яки Татарстан Республикасының хокук мәгълумат рәсми сайтында һәм районның рәсми сайтында Интернет мәгълумат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру юлы белән халыкка житкерелергә тиеш.

Статья 54

1. Район Уставы проекты буенча, Уставка үзгәрешләр бары тик Уставта беркетелә торган жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм аларны хәл иту вәкаләтләрен Россия Федерациясе Конституциясенә һәм федераль законнарга туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш, район Советының район Уставына үзгәрешләр керту түрүндагы каарларын район Советы утырышына карау алдыннан гавами тыңлаулар уздырыла.

Статья 55

1. Устав проектларына һәм район Уставына үзгәрешләр керту түрүнде район Советы каарына тәзәтмәләр һәрберсе аерым тикшерелә һәм алар өчен тавыш бирелә. Тәзәтмә район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икедән ким булмаган күпчелек тавыш белән кабул ителә.

2. Район Уставы проектын яки район Уставына үзгәрешләр керту түрүнде каарар проектын тикишергәннән соң һәм булган юридик каршылыкларны бетергәннән соң район Уставы проекты, Уставка үзгәрешләр керту түрүнде район Советы каары проектын кабул иту түрүндагы каарар район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икедән ким булмаган күпчелек тавыш белән кабул ителә.

10 бүлек. Район Советы тарафыннан башка каарлар кабул итү тәртибе

Статья 56

1. Район Советы район Советы каарлары формасында рәсмиләштерелә торган норматив булмаган характердагы актларны түбәндәгө мәсьәләләр буенча кабул итә:

1) район Башлыгын – район Советы рәисен сайлау, отставкасын кабул итү түрүнда;

2) район Башлыгы ярдәмчесен – район Рәисе ярдәмчесен сайлау һәм вазифасыннан азат итү түрүнда;

3) район Советының дайми комиссияләрен формалаштыру, аларның рәисләрен сайлау һәм аларны вазифаларыннан азат итү түрүнда;

4) районның Башкарма комитеты Житәкчесен билгеләү түрүнда;

5) район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору, жирле референдум үткәрү түрүнда инициативы курсәтү түрүнда;

6) район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору, жирле референдум билгеләү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү түрүнда;

7) район Башкарма комитеты житәкчесе вазифасына конкурс билгеләү түрүнда;

8) район Башкарма комитеты житәкчесе вазифасына кандидатураларны карау өчен конкурс комиссиясе әгъзаларын (алда-конкурс комиссиясе) билгеләү түрүнда;

9) районның сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү түрүнда, Югары Ослан муниципаль районы жирле үзидарә органнарының башка дәүләт хәэмәтендәгә шәхесләрен билгеләү (сайлау, килештәрү) түрүнда;

10) халық алдында тыңлаулар түрүнда;

11) гражданнарны сораштыру үткәрү;

12) муниципаль хокук актлары проектларын һәм башка әһәмиятле булган мәсьәләләрне халық тикшерүенә керту;

13) район Советының үз-үзен таркату түрүнда, район Советы депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату түрүнда;

14) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгара торган инициатива түрүнда;

15) Татарстан Республикасы Конституцион судына мөрәжәгать түрүнда;

16) прокурорның (вәкилнен) каршы килүне карау түрүнда;

17) район Советы карамагында булган башка мәсьәләләр (процедурадан кала) буенча.

2. Курсәтелгән мәсьәләләр буенча карап канун белән, район Уставы белән башка нәрсә карагамаган булса, район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш бирсә, кабул ителгән булып санала.

Статья 57

1. Бу Регламентның 56 статьясында курсәтелгән мәсьәләләрне район Советы карап тикшерүенә керту инициативасы канун белән, район Уставы белән, әлеге Регламент белән билгеләнгән хокук чыгару инициативасы субъектларына, башка шәхесләргә, органнарга, оешмаларга карый.

2. Курсәтелгән мәсьәләләрне район Советы карап тикшерүенә керту инициаторы район Советына карап проектын тапшыра, шулай ук канун белән, район Уставы белән, әлеге Регламент белән каралган һәм бу мәсьәләне карап тикшерү өчен кирәклө материалларны һәм документларны тапшыра.

3. Район Советы тарафыннан кадрлар мәсьәләсен чишкән вакытта шулай ук

hәр кандидатка объектив белешмә бирелергә тиеш, кандидатның әлеге вазифаны башкару өчен билгеләнгән таләпләргә туры килүен раслаучы документлар hәм бу вазифаны башкарырга киртә булган чикләүләрнең булмауы турында документлар тапшырылырга тиеш.

Статья 58

1. Бу Регламентның 56 статьясында күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карап район Советы тарафыннан, канун белән, район Уставы белән, әлеге Регламент белән каарны кабул итү өчен башка вакыт билгеләнмәгән булса, ул район Советына кертелгәннән соң бер ай эчендә кабул ителә.

2. Күрсәтелгән мәсьәләләр, каралырга тәкъдим ителгән мәсьәләне карап чыгу аларга караган район Советының даими комиссияләре алдан карап чыкканнан соң, район Советы тарафыннан карала.

3. Күрсәтелгән мәсьәләләр буенча кергән материалларны теркәү, аларны алдан карап чыгу район Советы муниципаль хокук актлары проектларын карап чыгу hәм теркәү өчен әлеге Регламент белән билгеләнгән кагыйдәләр буенча тормышка ашырыла.

Статья 59

1. Район Советының кадрлар мәсьәләләре буенча каарларыннан кала норматив характерда булмаган каарлары проектлары, жирле референдумны билгеләү, аларны район Советында карап чыкканчы халық алдында тыңлауларга яки халық тикшерүенә чыгарыла алалар. Районны үзгәртеп кору турында инициативы тәкъдим итү турында карап проекты мәжбүри рәвештә халық тыңлауларына чыгарыла.

11 бүлек. Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесен билгеләү

Статья 60

1. Район Башкарма комитеты житәкчесе район Советы тарафыннан әлеге вазифага конкурс нәтиҗәләре буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан билгеләнә.

Статья 61

1. Район Башкарма комитеты житәкчесе вазифасын башкаручыга конкурсның нәтиҗәләре турында мәгълумат белән конкурс комиссиясе рәисе чыгыш ясый.

2. Район Башкарма комитеты житәкчесе вазифасына hәр кандидат район Советы утырышында үзенең вәкаләтләре вакытына эшчәнлегенең кыскача программысы белән чыгыш ясый.

3. Район Советы депутатлары конкурс комиссиясе рәисенә, кандидатларга сораулар бирелгә хокуклы, күрсәтелгән кандидатларны яклап яки карши агитация алыш барырга хокуклы.

Статья 62

1. Район Башкарма комитеты житәкчесен билгеләү турында мәсьәлә район Советы тарафыннан ачык тавыш бирү юлы белән хәл ителә.

2. Район Башкарма комитеты житәкчесен билгеләү турындагы карап, әгәр аның өчен катнашучы район Советы депутатларының күпчелек өлеше тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

Статья 63

1. Эгәр конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан берсе дә район Башкарма комитеты житәкчесе вазифасына билгеләү өчен депутатларның тиешле тавыш санын жыя алмаса, район Советы район Башкарма комитеты житәкчесе вазифасына кабаттан конкурс үткәру турында карап кабул итә.

2. Бу каарны кабул иту белән беррәттән район Советы район Башкарма комитеты житәкчесе вазифасына шул составтагы конкурс комиссиясе тарафыннан конкурс үткәру турында, яки конкурс комиссиясенең яңа составын формалаштыру турында карап кабул итә. Район Советы конкурс комиссиясенең сан яғыннан составын үзгәртү турында карап кабул итә ала

12 бүлек. Районның Контроль- хисап Палатасы рәисен сайлау һәм азат иту турында

Статья 64

1. Район Уставына туры китереп бюджет үтәлешенә контроль һәм район Советының муниципаль милкендә булган мәлкәт белән идарә иту һәм куллануны билгеләнгән тәртибен саклау өчен Контроль - хисап Палатасы рәисе составында районның Контроль - хисап Палатасын оештыра.

2. Контроль - хисап Палатасы рәисе вазифасына район Башлыгы тәкъдиме белән район Советы тарафыннан билгеләнә.

3. Контроль- хисап Палатасы рәисе вазифасына сайлау һәм аны вазифасыннан азат иту катнашучы район Советы депутатларының күпчелек тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

13 бүлек. Районның сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү һәм вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

Статья 65

1. Районның Сайлау комиссиясе районның җирле үзидарә органнары структурасына кермәгән муниципаль органы булып тора.

2. Районның Сайлау комиссиясе федераль канун, Татарстан Республикасы кануны һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә һәм сротка формалаша.

3. Районның Сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанслар белән тәэммин иту Россия Федерациясе бюджеты чыгымнары классификациясе белән туры китереп район бюджетында аерым юл белән каралган.

4. Районның Сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантиеләре федераль канун, Татарстан Республикасы кануны һәм әлеге Устав белән жайга салына.

14 бүлек. Районның Башкарма комитеты житәкчесе вазифасына кандидатларны карау өчен конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләу тәртибе

Статья 66

1. Конкурс комиссиясе әгъзалары район Башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына кандидатураны карау өчен "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 37 статьясы һәм "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 26 статьясы, Югары Ослан муниципаль районы Уставы нигезендә билгеләнә.

Статья 67

1. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми санын билгеләу турында район Советы каары Югары Ослан муниципаль районы депутатларының катнашучылар санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

2. Район Советы тарафыннан билгеләнгән конкурс комиссиясе составына кандидатлар район Башлыгы тарафыннан тәкъдим ителә.

3. Конкурс комиссиясе әгъзаларының яртысын билгеләу турында район Советы каары район Советы депутатларының катнашучылар санының күпчелек тавышы белән кабул ителә. Конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләу турында тавыш биру һәр кандидатура буенча аерым тормышка ашырыла.

4. Конкурс комиссиясе әгъзаларының билгеләу район Советының бер каары белән рәсмиләштерелә.

15 бүлек. Татарстан Республикасы Дәүләт Советында район Советының законнар чыгару инициативасы хокукуын тормышка ашыру

Статья 68

1. Район Советы Татарстан Республикасы Конституциясенең 76 статьясы белән туры кiterеп Татарстан Республикасы Дәүләт Советында законнар чыгару инициативасы хокукуна ия.

Статья 69

1. Район Советының законнар чыгару инициативасы Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Регламентында билгеләнгән таләпләр белән туры кiterеп рәсмиләштерелә.

Статья 70

1. Закон проектын законнар чыгару инициативасы хокукуын тормышка ашыру тәртибендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советына кертү турында каар район Советы депутатларының катнашучылар санының күпчелек тавышы белән кабул ителә һәм тиешле каар белән рәсмиләштерелә.

2. Район Советы каарында район Советы комитетларда һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы утырышларында аны карап тикшергән вакытта закон проектын тәкъдим итүне тапшырган шәхес күрсәтелә.

3. Әзерләнгән закон проекты кирәклे материаллар һәм район Советы каары белән Татарстан Республикасы Дәүләт Советына кертелә.

16 бүлек. Район Советының контролъ функцияләрне тормышка ашыруы

Статья 71

1. Район Советы район территориясендә бу Уставның кагыйдәнамәләре үтәлешен, район Советы кабул иткән норматив актлар, район бюджеты үтәлешен, бюджеттан тыш акчаларны куллану, районның үсеш программаларын, район Башкарма комитеты һәм аның житәкчесенең эшчәнлеген контролъдә тотуны тормышка ашыра.

2. Район жирле үзидарә органнары һәм аларның вазифаи затлары кануннарны, бу Уставны һәм башка муниципль хокук актларын бозган очракта, билгеләнгән фактларны тикшеру өчен депутатларының катнашучылар санының күпчелек тавышы белән кабул ителгән район Советы карары нигезендә депутатлар арасыннан вакытлы контролъ комиссияләр оешырга мөмкин.

Статья 72

1. Район Советының һәрбер карарында, кагыйдә буларак аның үтәлешен контролъдә тоту йөкләнгән дайми комиссия яки район Советы депутаты күрсәтелә.

2. Контрольнең максаты булып хокук актының нәтижәлелек дәрәҗәсен, аның үтәлүенә комачаулаучы сәбәпләрен, үтәлүгә каршы булган шәхесләрне билгеләү, аларны җаваплылыкка тарту, шулай ук кирәк булганда судта яклауны билгеләү тора.

3. Каарарның һәрбер контролъ пунктында үтәүче, һәм кагыйдә буларак, үтәлу вакыты күрсәтелә. Аларга контролъ йөкләнгән дайми комиссия яки депутат хокук акты үтәлешенең барышы турында вакытында хәбәр әзерләргә тиеш.

4. Мондый хәбәрне тыңлаганнан соң район Советы хокуклы:

- 1) хокук актын үтәлгән итеп контролъдән алырга;
- 2) контролъ вәкаләтләрне озынайтырга;
- 3) контролъ вәкаләтләрне башка комиссиягә яки депутатка тапшырырга;
- 4) хокук актын гамәлдән чыгарырга;
- 5) хокук актын үзгәртергә яки тулыландарырга.

5. Контроль буенча хисап вакыты хокук актының үзендә яки беркетмә карарында билгеләнә.

Статья 73

1. Район Башкарма комитеты житәкчесе елга бер тапкыр район Башлыгы – район Советы рәисе сорауы буенча үзенең һәм район Башкарма комитетының эшчәнлеге турында хисап тапшыра.

2. Район Советы утырышында хисап белән район Башкарма комитеты житәкчесе яки аның урынбасары чыгыш ясый.

3. Район Башкарма комитеты эшчәнлеге турында хисапны тикшеру нәтижәләре буенча район Советы карар кабул итә.

Статья 74

1. Район Башкарма комитеты, аның житәкчесе, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, дәүләт хезмәтендәге шәхесләр, канун белән башка нәрсә каралмаган булса, район Советы, аның комиссияләре, район Советы депутаты мәрәҗәгате буенча район Советы карамагында булган мәсьәләләр буенча соралган мәгълуматны бирергә тиеш, ә канунны, муниципаль хокук актларын бозу күрсәтелгән

очракта, кичекмәстән хаталарны бетерү һәм гаеплеләрне жаваплылыкка тарту буенча чаралар күрергә тиеш.

Статья 75

1. Район Советының дайми комиссияләре җирле үзидарәнен дәүләт хезмәтендәге шәхесләрен тыңларга хокуклы, район Советы карамагында булган мәсьәләләр буенча материаллар һәм кирәклө документларны таләп итеп алырга хокуклы.

2. Ҙирле үзидарәнен дәүләт хезмәтендәге шәхесләрен тыңлау нәтижәләреннән соң дайми комиссия карар кабул итә.

17 бүлек. Депутатларның сайлаучылар белән эшләүе.

Статья 76. Район Советы депутаты гамәлдәге канун, әлеге Регламент һәм район Уставы тарафыннан бирелгән барлық хокуклардан файдалана.

Статья 77. Район Советы депутаты сайлаучылардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны һәм шикаятьләрене карап чыга, үзенен вәкаләтләре кысаларында аларда булган сорауларны вакытында чишүгә булышлык итә, гражданнарны кабул итүне алып бара, жәмәгать фикерен өйрәнә, җирле үзидарәнен тиешле органнарына, ә кирәк булганда – башка дәүләт һәм жәмәгать органнарына тәкъдимнәр кертә.

Статья 78. Район Советы депутатына аның сайлау округында район Башлыгы тарафыннан вәкаләтләрен тормышка ашыру өчен, мөмкинлек булганда, сайлаучылар белән очрашулар оештыру өчен, аларга хәбәр итү өчен һәм башка мәсьәләләр буенча тиешле ярдәм күрсәтелә.

Статья 79. Район Советы депутаты сайлаучыларга үзенен эшчәnlеге турында алар белән очрашу вакытында, шулай ук массакүләм мәғълумат чаралары аша белдереп тора.

15¹ бүлек. Югары Ослан муниципаль районы Советының Гадәттән тыш хәл режимы, чикләү чаралары (карантин), гадәттән тыш яки хәрби хәл режимы чорында эш үзенчәлекләре

Статья 79¹

1. Татарстан Республикасы территориясендә гадәттән тыш хәл режимы, чикләү чаралары (карантин), гадәттән тыш яки хәрби хәл кертелгән чорда район башлыгы тарафыннан район Советы эшенен аерым тәртибе билгеләнә (алга таба – эшнен аерым тәртибе).

2. Әлеге Регламентның район Советы, район Советының дайми комиссияләре утырышлары, тавыш бири һәм аларда карарлар кабул итү өлешендә әлеге Регламентның аерым тәртибен билгеләгәндә әлеге бүлектә билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып кулланыла.

3. Район Советы утырыши, район Советының дайми комиссияләре утырышлары мәгълумати-телекоммуникацион элемтә чөлтәрләрен кулланып, видеоконференцэлемтә рәвешендә (алга таба – район Советы утырыши, район Советының дайми комиссияләре дистанцион формада) үткәрелергә мөмкин.

Статья 79²

1. Район Советының дайми комиссиясе утырышын дистанцион рәвештә уздыру турында каар район Советы рәисенең мәжбүри хәбәре белән дайми комиссия рәисе тарафыннан кабул ителә.

2. Әлеге комиссия әгъзалары булмаган затларның дистанцион рәвештә район Советының дайми комиссиясе утырышында катнашуы район Советының дайми комиссиясе рәисе каары буенча гамәлгә ашырыла.

3. Район Советының дайми комиссиясе каарлары дистанцион рәвештә ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавыш бирү, сорауларга язылу утырышта катнашучы район Советының дайми комиссиясе әгъзаларын сораштыру (кулны күтәрү) юлы белән үткәрелә.

Статья 79³

1. Район Советы утырышында катнашу мөмкинлеге район Башкарма комитеты житәкчесе, район прокуроры тарафыннан мәжбүри тәртиптә тәэммин ителә.

2. Район Советы утырышын дистанцион рәвештә уздыру турындагы мәгълүмат аны үткәрү алдыннан бер көннән дә соңга калмыйча район Советы депутатларына жибәрелә һәм Югары Ослан муниципаль районының «Интернет» чөлтәрендәге рәсми сайтында урнаштырыла.

3. Район Советы утырышында каарлар дистанцион рәвештә ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавыш бирү, сорауларга язылу, чыгышка язылу утырышта катнашучы депутатлардан сораштыру (кулны күтәрү) юлы белән башкарыла.

4. Район Советы утырышын дистанцион формада Югары Ослан муниципаль районының «Интернет» чөлтәрендәге рәсми сайтында һәм кирәк булган очракта, шулай ук «Интернет» чөлтәрендәге башка мәгълүмати ресурсларда трансляцияләү мөмкин.

5. Чакырылган затлар, элемтәнең мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрләрен кулланып, дистанцион рәвештә район Советы утырышында катнаша.

Статья 79⁴

1. Район Советы утырыши, район Советының дайми комиссиясе утырыши дистанцион формада үткәрелгәндә, утырыш беркетмәсе рәсмиләштерелә, утырышта рәислек итүче тарафыннан имзалана.

2. Район Советы утырыши беркетмәсенә, районның дайми комиссиясенә дистанцион формада утырышны үткәргәндә, утырышның башлану һәм тәмамлану вакыты, үткәргәндә кулланыла торган программа чаралары турында белешмәләр, шулай ук әлеге Регламентта каралган башка белешмәләр кертелә. Беркетмәгә утырышның аудио-видеоязмасы күшүмтә итеп бирелә.

16 бүлек. Югары Ослан муниципаль районының әлеге Регламентның үтәлешен контролльдә тотуы

Статья 80. Әлеге регламентның үтәлешен контролльдә тоту Югары Ослан муниципаль районы Башлыгына йөкләнә.

17 бүлек. Йомгаклау нигезләмәләре

Статья 81

1. Бу Регламентка үзгәрешләр һәм өстәмәләр катнашучы депутатлар санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

2. Бу Регламентка үзгәрешләр һәм өстәмәләрне карап чыгу һәм кабул итү бу Регламентның 8 бүлгеләнгән тәртиптә тормышка ашырыла.

Совет Рәисе
Югары Ослан муниципаль районы
Башлыгы

М.Г. Зиатдинов